

Het Verhaal van Woerden

Verhaal 35

Ruilverkaveling rondom Woerden

Ruilverkaveling

Eind 19^e eeuw en begin 20ste eeuw krijgen de boeren in landbouw en veeteelt het moeilijk om hun bedrijf voort te zetten omdat de bodem verandert. Bemaling van hun land zorgt ervoor dat de akkers en graslanden te nat of te droog zijn. Bovendien is de bereikbaarheid van hun boerderijen niet langer voldoende, zodat vee en akkerbouwproducten niet makkelijk naar de afnemers kunnen worden vervoerd. In 1913 hebben Amelandse boeren een goede oplossing. Ze ruilen hun landerijen met hun burens. Zo kunnen ze hun versnipperde stukken land tot één geheel maken door ruiling en hun land ontsluiten met nieuwe wegen. In dat kader komt in 1924 de eerste Ruilverkavelingswet tot stand, gevolgd door een tweede in 1954. Tot 1975 volgen er talloze ruilverkavelingsprojecten door heel Nederland.

Commissie

Al voor de Tweede Wereldoorlog hebben de boeren in de buurt van Woerden plannen om hun landerijen opnieuw in te richten. De aanleiding is het verschil in de hoogte van het waterpeil. In Zegveld ligt het land hoger, in Zegvelderbroek en Achttienhoven veel lager. Het waterpeil staat echter overal even hoog. En dus is het voor de ene boer te nat en voor de andere te droog. Goede bemaling, die iedereen tevreden stelt, is eigenlijk onmogelijk. Verder bestaat de toegang tot de landerijen uit kades en smalle dijkjes, die niet goed toegankelijk zijn. In 1937 bespreekt J. Bol, voorzitter van het waterschap, deze problemen met de landelijke Centrale Cultuurtechnische Commissie. Deze commissie heeft de leiding over de ruilverkaveling in heel Nederland. Het zal echter tot 1957 duren voordat de ruilverkaveling in Zegveld begint. Hoge kosten en de Tweede Wereldoorlog zijn de oorzaak van deze vertraging.

De Plaatselijke Commissie voor Ruilverkaveling onder leiding van J. Bol met als secretaris Van Mazijk (gemeentesecretaris van Zegveld) wordt opgericht. Andere deelnemers in deze commissie zijn enige landeigenaren, vertegenwoordigers van het ministerie van Landbouw en deskundigen van de provincie Utrecht.

Verbetering

De ruilverkaveling in Zegveld heeft 10 jaar geduurd en deze is afgesloten op 6 januari 1969 met een diner in Haarzuilens. Het is een grote vooruitgang voor de lokale boeren. Er zijn wegen en bruggen gebouwd, land is opnieuw verdeeld. Bedrijven zijn verplaatst of zijn uitgekocht. Het waterbeheer is aangepast. Er is elektriciteit op het platteland aangelegd en de waterleiding is doorgetrokken naar de boerenbedrijven. Er zijn ook spanningen ontstaan bij de boeren die hun bedrijf hebben moeten opgeven. Toch is de verkaveling positief afgesloten. Zegveld en omstreken zijn ontsloten. Je kunt dat nog steeds zien aan het "herontgonnen" landschap rondom Zegveld. Rechte wegen met grote vlakken polderland hebben de sporen van het eeuwenoude copelandschap met kleine percelen, kades en dijkjes uitgewist.

Nog meer projecten

Er gaan nog twee ruilverkavelingsprojecten van start rondom Woerden. In 1959 wordt een gebied ten noorden van de Oude Rijn tussen de Ir. Enschedeweg en de Heijcop, waarin de Harmelense waterschappen Oudeland-en-Indijk, Gerverscop en Breudijk en de Kockengense waterschappen Kockengen en Spengen herverkaveld. Voorzitter van de plaatselijke commissie is veehouder J.C. Vendrig met als secretaris B. Barels, ambtenaar van de gemeente Kamerik. Speerpunten zijn de verbetering van het waterbeheer en het wegennet. In februari 1970, 10 jaar na de start, wordt deze verkaveling met een diner in Haarzuilens afgesloten. Het derde ruilverkavelingsproject tussen 1964 en 1969 vindt plaats rond Vleuten en in de Harmelerwaard bij Harmelen.

Landinrichtingswet

In 1985 wordt de Ruilverkavelingswet vervangen door de Landinrichtingswet. Er worden tussen 1970 en 1990 in dit kader projecten uitgevoerd in Driebruggen, Bodegraven en in de Lopikerwaard. Het doel hierbij is steeds om de landbouw en veehouderij een nieuwe impuls te geven voor de toekomst.

Meer weten?

Woerden en omgeving:

- Es, Jan van "De Ruilverkaveling, 1939-1968" in *Bouwen op het verleden: 1000 jaar Zegveld* (Zegveld, 1995), pp. 154-167
- Es, J.T. van "Ruilverkaveling: het einde van Zegvelds isolement" in *Heemtijdinghen*, jg. 30 (1994), nr. 4, pp. 93-110
- Tromp, Jetske *De Ruilverkaveling van de Lopikerwaard* (Utrecht, 2000)

Rechten

Het geheel of gedeeltelijk overnemen van de tekst is toegestaan onder vermelding van "Bron: Het Verhaal van Woerden".